

Písomný výstup pedagogického klubu

1. Prioritná os	Vzdelávanie
2. Špecifický cieľ	1.1.1 Zvýšiť inkluzívnosť a rovnaký prístup ku kvalitnému vzdelávaniu a zlepšiť výsledky a kompetencie detí a žiakov
3. Prijímateľ	Súkromné gymnázium, Dneperská 1, Košice
4. Názov projektu	Bádam, bádaš, bádame
5. Kód projektu ITMS2014+	312011X674
6. Názov pedagogického klubu	Pedagogický klub pre finančnú gramotnosť
7. Meno koordinátora pedagogického klubu	Mgr. Peter Albert
8. Školský polrok	II. polrok 2020/2021
9. Odkaz na webové sídlo zverejnenia písomného výstupu	gymbosak.sk/projekt2020.php

10.

Úvod: V nasledujúcej správe sa nachádza analýza a vyhodnotenie činnosti Klubu finančnej gramotnosti v rámci stretnutí jeho členov v mesiacoch február až jún – v druhom polroku školského roka 2020/ 2021.

Stručná anotácia

Klub finančnej gramotnosti bol aj v 2. polroku školského roka 2020/ 2021 miestom výmeny skúseností učiteľov Súkromného gymnázia na Dneperskej ul. 1 v Košiciach. Finančná gramotnosť ako jedna z najdôležitejších prierezových tém je neustále zapracovávaná do vyučovacieho procesu vo všetkých všeobecno-vzdelávacích predmetoch. Široký záber predmetov, reprezentovaných jednotlivými učiteľmi bol zárukou bohatých skúseností. Táto skutočnosť sa na stretnutiach Klubu prejavovala intenzívnou výmenou praktických výstupov z vyučovania ako aj cenných metodických postupov.

Stretnutia, ktoré sa uskutočnili v druhom polroku boli tematicky zamerané na finančnú zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí. Na prvých dvoch zasadnutiach išlo predovšetkým o oboznámenie sa so spôsobom implementácie celkovej a čiastkových kompetencií v uvedenej

tematickej oblasti ako aj o oboznámenie sa so spôsobom organizácie kompetencií. V nasledujúcich mesiacoch bola hlavnou aktivitou výmena skúseností a príkladov dobrej praxe z vlastnej vyučovacej činnosti s dôrazom na využívanie moderných vyučovacích postupov a metód podporujúcich inovácie vo vzdelávaní.

Kľúčové slová

Finančná gramotnosť, Národný štandard finančnej gramotnosti, spôsob implementácie, celkové kompetencie, čiastkové kompetencie, stretnutia – zasadnutia Pedagogického klubu pre finančnú gramotnosť (ďalej Klubu), vzájomná spolupráca členov, kladné a záporné stránky, aktivita členov Klubu počas stretnutí, výmena skúseností a best practice z vlastnej vyučovacej činnosti, moderné vyučovacie postupy, výmena skúsenosti v oblasti medzipredmetových vzťahov, prieskumno – analytická a tvorivá činnosť, dištančné vzdelávanie z pohľadu učiteľov a žiakov.

Zámer a priblíženie témy písomného výstupu

Nasledujúci písomný výstup je prehľadom zloženia Klubu finančnej gramotnosti pri Súkromnom gymnáziu Dneperská 1, predstavuje frekvenciu a spôsob jeho činnosti. Obsahuje tiež výstupy a poznatky získané vo vyučovacom procese na všeobecno-vzdelávacích predmetoch pri priebežnej implementácii prierezovej témy finančnej gramotnosti jednotlivými pedagógmi.

Jadro:**Popis témy/problém:**

V 2. polroku školského roka prebiehala činnosť Klubu finančnej gramotnosti s nasledujúcimi členmi:

1. Mgr. Peter Albert
2. Mgr. Richard Bělohávek
3. RNDr. Dušan Bosák
4. Mgr. Jana Kozáková
5. Mgr. Katarína Olejárová
6. Mgr. Hana Laktičová
7. RNDr. Miriam Melišová-Čugová
8. Mgr. Ivana Pliešovská
9. RNDr. Katarína Ráczová, PhD.
10. Mgr. Ivana Šmelková

Členovia Klubu finančnej gramotnosti (ďalej Klubu) sa v uplynulom polroku stretli celkovo 6 krát s frekvenciou 1 krát mesačne. Len mesiac jún tvoril výnimku z tohto pravidla, kedy sa uskutočnili dve stretnutia – 24. 06. a 30. 06. 2021.

Každé zo zasadnutí Klubu finančnej gramotnosti malo trvanie dve hodiny, konalo sa v priestoroch Súkromného gymnázia na Dneperskej ul. 1 v Košiciach. V čase zhoršenej epidemickej situácie za prísneho dodržiavania všetkých hygienických požiadaviek. Na začiatku zasadnutia Klubu boli zúčastnení členovia oboznámení s jeho cieľmi a obsahom.

V kontinuálnom úsilí poskytnúť žiakom a raz absolventom gymnázia možnosť preniknúť čo najďalej v chápaní kľúčových aspektov osobných financií sa v 2. polroku preferovala téma finančnej zodpovednosti a prijímania rozhodnutí. Každé dieťa prichádza do školského prostredia s určitou prvotnou predstavou o zodpovednosti za financie a o rozhodovaní o nich. Tento súbor názorov, i keď veku primerane naivný, je bezpochyby spätý so svetom skúseností z domáceho rodinného prostredia a vo veľkej miere odzrkadľuje prístup a vzťah rodičov k tejto problematike.

Finančne gramotní dospelí sú pre žiakov ideálnym vzorom. Pri napredovaní v tejto oblasti uvažujeme najmä o kombinácii a vzájomnom dopĺňaní rodičov a pedagógov. Pedagógovia, ktorí sú na našej škole v prevažnej miere aj rodičmi, majú širokú paletu skúseností vyplývajúcich z ich životných skúseností. Ak rodičia začnú už v nižšom veku vystavovať svoje deti rozličným situáciám, v ktorých sa majú rozhodovať o nakladaní s financiami a preberať za ne zodpovednosť, potom je pole možností rozvoja týchto daností v neskoršom veku v čase školskej dochádzky oveľa širšie. Miera zodpovednosti a príležitosti, ktoré život prináša sa kontinuálne menia, zodpovednosť s pribúdajúcim vekom zvyčajne postupne narastá. Je preto nevyhnutné, aby žiaci nadobudli návyk neustále, malými krokmi si rozširovať vedomosti o osobných financiách a to najmä z vlastnej iniciatívy v záujme vlastného bezproblémového finančného zabezpečenia v budúcnosti.

Prvé stretnutie členov Klubu finančnej gramotnosti v mesiaci február bolo zamerané na oboznámenie sa so spôsobom implementácie celkovej kompetencie a čiastkových kompetencií v prioritnej téme finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí. Pri sprostredkovaní informácií k tejto téme bola zvýraznená potreba zachovať vzťah k základnému rámcu finančnej gramotnosti ako celospoločenskej osvety a tieto riešiť vo vzťahu k fungovaniu jednotlivca a rodín v ekonomickej oblasti a k osobným a rodinným modelom zabezpečenia životných potrieb. Nosnou témou v tomto polroku bola snaha pedagógov všetkých všeobecno-vzdelávacích predmetov umožniť žiakom čo najdetailnejšie spoznať základné pravidlá riadenia vlastných financií. Len po spoznaní, pochopení a zvnútornení tohto súboru pravidiel dokáže mladý človek prebrať za financie zodpovednosť a prijímať zmysluplné a uvážené rozhodnutia.

Rovnako ako pri ostatných témach, aj pri téme finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí je táto popri celkovej kompetencii rozpísaná do čiastkových kompetencií.

Celkovou kompetenciou je Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov v osobných financiách.

Čiastkové kompetencie sú:

- 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.
- 2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.

3: Posúdiť význam boja proti korupcii, ochrany proti praniu špinavých peňazí a ochrany finančných záujmov EÚ

4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov

5: Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach

6: Stručne zhrnúť hlavné nástroje na ochranu spotrebiteľov

Všetky čiastkové kompetencie sú bližšie špecifikované na troch úrovniach. V nich sú opísané poznatky, zručnosti a skúsenosti, ktorými by mali byť žiaci disponovať.

Prvá úroveň reprezentuje prvý stupeň základnej školy.

Osemročného gymnázia sa týkajú úrovne 2 a 3. Druhá úroveň sú ročníky príma až kvarta, 3. úroveň: ročníky kvinta až oktáva.

Ako prakticky zaradiť témy podľa Národného štandardu finančnej gramotnosti do vyučovacieho procesu – tieto možnosti približujú nasledujúce typy:

- Vymedzenie problematiky a rozsahu informácií, ktorým sú žiaci schopní porozumieť a vedia ich využiť v praktickej ekonomickej interakcii
- Témy môžu tvoriť podklad pre tvorbu vzdelávacích materiálov
- Témy tvoria rámec pre tvorbu školských vzdelávacích programov
- Môžu byť pomôckou pri tvorbe učebníc a metodických materiálov.

Dokument „Metodika pre zapracovanie a aplikáciu tém finančnej gramotnosti vzdelávacích programov základných škôl a stredných škôl“ vypracovaný Ministerstvom školstva, vedy, výskumu a športu SR je dôležitou pomôckou pre zapracovanie tém finančnej gramotnosti do vzdelávacieho procesu.

Témou druhého stretnutia, ktoré sa uskutočnilo v mesiaci marec bolo Oboznámenie sa so spôsobom organizácie kompetencií na tému “Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí” Národný štandard finančnej gramotnosti popisuje minimálne požiadavky na funkčnú finančnú gramotnosť žiakov prostredníctvom osvojených kompetencií. Tieto sú usporiadané nasledovne:

Témy, Kompetencie a Čiastkové kompetencie.

Kompetencie sa postupne zameriavajú na minimálnu úroveň, až do momentu absolvovania strednej školy. Témy, celkové a čiastkové kompetencie opisujú vybrané poznatky, zručnosti a skúsenosti z oblasti finančnej gramotnosti. Celkovo sú Témy zoradené do siedmich vybraných kategórií finančnej gramotnosti – Človek vo sfére peňazí; Finančná zodpovednosť a prijímanie rozhodnutí; Zabezpečenie peňazí pre uspokojovanie životných potrieb – príjem a práca; Plánovanie a hospodárenie s peniazmi; Úver a dlh; Sporenie a investovanie; Riadenie rizika a poistenie.

Očakávania

Očakávania opisujú, akým spôsobom by mali žiaci byť schopní aplikovať vedomosti a zručnosti pri každodenných finančných rozhodnutiach a činnostiach. Očakávania predpokladajú napredovanie v získavaní poznatkov, zručností a skúseností potrebných pri riešení rôznych životných situácií človeka a rodiny.

Učitelia sa so spôsobom organizácie a usporiadaním kompetencií dôkladne oboznámili a konštatovali, že sú s týmto spôsobom ich prezentácie uzrozumení a k tejto téme disponujú už aj širokým spektrom skúseností z praxe. Za vyhovujúcu označili nielen formálnu, ale aj obsahovú stránku kompetencií pri aktuálnej téme finančnej zodpovednosti a prijímania rozhodnutí. Jednohlasne sa pritom zhodli na tom, že zodpovedný prístup k otázkam financií vychádza zo zvyklostí v rodinnom prostredí, že rodina je primárnym faktorom majúcim rozhodujúci vplyv na (ne)zodpovedné finančné správanie sa jednotlivca. Ďalej konštatovali, že popri formálnom vzdelávaní v oblasti financií zohrávajú pri budovaní zodpovednosti v tejto oblasti dôležitú úlohu najmä spontánne navodené modelové situácie. Pri ich riešení je jednotlivец odkázaný na vlastné riešenie problému, preberá zaň zodpovednosť a učí sa tak zbierať životné skúsenosti osobne a nesprostredkované.

Počnúc tretím zasadnutím Klubu finančnej gramotnosti sa do popredia dostala Výmena skúseností a príkladov dobrej praxe z vlastnej vyučovacej činnosti s dôrazom na využívanie moderných vyučovacích postupov a metód podporujúcich inovácie vo vzdelávaní.

Prioritou sa stala celková kompetencia a to: Používanie spoľahlivých informácií a rozhodovacích procesov v osobných financiách.

Na treťom stretnutí Klubu dňa 30. apríla boli dominantnými:

Čiastková kompetencia 1: Prevziať zodpovednosť za osobné finančné rozhodnutia.

S očakávaniami, že je žiak:

- Na nižšom stupni gymnázia s osemročným štúdiom (príma až kvarta) schopný:

Uviesť príklady, ako byť finančne zodpovedným mladým človekom. Argumentovať na príkladoch úspešných jednotlivcov plánovanie vlastnej profesijnej cesty.

- Na vyššom stupni gymnázia s osemročným štúdiom (kvinta až októva) schopný:

Analyzovať, ako sa finančná zodpovednosť líši u jednotlivcov bez záväzkov a so záväzkami k závislým osobám. Zhodnotiť vplyv finančného rozhodnutia na život jednotlivca, rodinu a spoločnosť. Kontrolovať osobné financie.

Z aktivít na nižšom stupni vystupovali pri skúsenostiach pedagógov do popredia najmä vôľa žiakov byť finančne zodpovedným a s tým súvisiaci väčšinou vyhranený a neraz aj kritický postoj detí k finančným udalostiam v ich rodinnom prostredí.

Pozoruhodným výstupom pre mladších žiakov bola formulácia zoznamu zásad, ktorých sa pridržajú ľudia, ktorí svoj vlastný veľký úspech už prežívajú, alebo prežili:

- Priznanie chyby - Úspešní ľudia chápu, že čím skôr si priznajú chybu, tým skôr môžu podniknúť kroky potrebné k jej náprave.
- Schopnosť robiť správne veci – Úspešní ľudia nechcú byť najlepšími a neustále na výslni, ale chcú vytvoriť niečo, čo je najlepšie, a to v spolupráci s ľuďmi, ktorí to dokážu urobiť.
- Zachovanie si pokory – Úspešní ľudia sa nepovyšujú nad ostatných, seba vnímajú ako celok, nielen na podklade niekoľkých svojich výnimočných úspechov. S inými ľuďmi spolupracujú.
- Komunikácia s presnosťou – Úspešní ľudia sú dobrými komunikátormi. Zbytočne nevyvolávajú emocionálne reakcie ako úžas, alebo ľútosť. Nepoužívajú napríklad zastrašovanie
- Vnímanie zlyhania ako procesu, nie ako definitívneho výsledku – Úspešní ľudia vnímajú neúspech ako integrálnu súčasť cesty za úspechom. Priamočiaru cestu za úspechom bez akýchkoľvek nedostatkov a zlyhaní nepovažujú za reálnu. Neabsolutizujú dobrú reputáciu, ktorú by neúspech mohol pokaziť.
- Zachovanie silnej vôle – Obmedzenie našich výkonov bežne pripisujeme nedostatku času. Často sa však za ním ukrýva nedostatok vnútornej energie.

- Spolupracovať so súťaživosťou – Úspešní ľudia s inými síce aj súťažia, na druhej strane však aj spolupracujú. Ostatných považujú za partnerov, nie za hrozbu.
- Vidieť prekážky ako príležitosti – Úspešní ľudia sami seba nikdy nevnímajú ako obeť okolností, každá prekážka je pre nich výzvou

Starší žiaci vnímajú realitu života a authority, s ktorými prichádzajú do kontaktu často omnoho kritickejšie. Spôsob ich vnímania je prirodzene vo veľkej miere ovplyvnený osobnými skúsenosťami, tým, v akom type rodiny vyrastali a dospievajú. Finančnú zodpovednosť vnímajú veľmi citlivo a to najmä vtedy, keď sa záväzky a rozhodnutia týkajú závislých osôb. Reflektujú však aj skutočnosť, že pomerne vysoký počet mladých ľudí plánuje žiť bez záväzkov, nezakladať si rodinu. Na túto tendenciu sa v radoch žiakov ozvali tak kritické, ako aj súhlasné stanoviská odvolávajúce sa na slobodu voľby každého jednotlivca. Najmä na hodinách Náuky o spoločnosti v tejto súvislosti vznikali neraz intenzívne diskusie a výmeny názorov týkajúce sa z takýchto postojov vyplývajúcich trendov ďalšieho vývoja spoločnosti. Na základe skúseností pedagógov možno pozitívne konštatovať, že prevažná väčšina starších žiakov má vysoký stupeň kontroly nad svojimi osobnými financiami – takmer každý má svoj študentský osobný účet v banke, mnohí takto disponujú finančnými prostriedkami, ktoré si sami zarobili v rámci rôznych brigádnických aktivít.

Čiastková kompetencia 2: Nájsť a vyhodnotiť informácie z rôznych zdrojov.

S očakávaniami, že je žiak:

- Na nižšom stupni gymnázia s osemročným štúdiom (príma až kvarta) schopný:

Uviesť silné a slabé stránky internetových a tlačových zdrojov informácií o produktoch.
Opísať základné typy bankových produktov

- Na vyššom stupni gymnázia s osemročným štúdiom (kvinta až oktáva) schopný:

Identifikovať relevantné finančné informácie potrebné na prijatie rozhodnutia. Rozlíšiť charakter práce odborníka na finančné poradenstvo a daňového poradcu. Získavať informácie z internetových portálov vrátane investičných internetových portálov. Charakterizovať finančné inštitúcie a ich využitie aj cez internet. Analyzovať aktívnu a pasívnu komunikáciu s finančnými inštitúciami.

V ročníkoch príma až kvarta podľa výstupov z vyučovania a na základe skúseností pedagógov dochádza k prirodzenej prevahe internetových zdrojov informácií nad tlačovými. Žiaci

uprednostňujú prítomnosť na sociálnych sieťach pred informáciami z tlačových médií. Pedagógovia sa kontinuálne usilujú žiakov vystríhať pred úskaliaми tohto zdroja informácií a to okrem iného aj vyzdvihovaním pozitív tlačových zdrojov. Osvedčeným príkladom je jedna zo slovenských bánk, ktorá tlačové zdroje informácií o svojich produktoch obhajuje takto:

- **Včasnosť** – o dianí v našej finančnej skupine informujeme v reálnom čase a na požiadavky novinárov odpovedáme včas
- **Kvalita** – poskytujeme jasné, odborné a komplexné informácie
- **Pravdivosť** – podávame pravdivé a overené informácie

Snahou je, aby prevažovalo vymenúvanie silných stránok zdrojov informácií, ktoré motivuje k ich používaniu nad vytrvalou kritikou a odrádzaním za každú cenu.

Žiakom kvinty až oktávy, ktorí v čoraz väčšej miere spravujú už aj vlastné zarobené finančné prostriedky je neustále zdôrazňovaná potreba naučiť sa identifikovať relevantné finančné informácie. Výlučne na ich základe sú potom schopní prijať zodpovedné finančné rozhodnutia. Vo vyšších ročníkoch gymnázia sú žiaci zorientovaní postupne aj v princípoch daňového systému. Chápu podstatu nevyhnutnosti platenia daní všetkými povinnými subjektmi. Takto im je postupne približovaný a vysvetľovaný aj rozdiel medzi prácou daňového poradcu, ktorý je predovšetkým poradcom podnikateľa a zamestnávateľa a prácou odborníka na finančné poradenstvo. Akcentovaný je širší záber finančného poradcu a jeho zameranie prevažne na individuálne osobné financie a na podporu a zvyšovanie finančnej gramotnosti.

Výrazná je podpora mladých ľudí v tom, aby v čo najväčšej miere využívali progresívne formy komunikácie s finančnými inštitúciami, najmä komunikáciu prostredníctvom internetu. Zo skúseností pedagógov vyplýva, že žiaci sú v tejto oblasti zorientovaní a otvorení najmodernejším spôsobom komunikácie. Svoje vedomosti a zručnosti v tejto oblasti sa snažia odovzdávať aj iným, napríklad svojim rodičom a starým rodičom.

V poradí štvrté zasadnutie Klubu finančnej gramotnosti sa uskutočnilo dňa 14. 05. 2021. Jeho témou boli čiastkové kompetencie č. 3 a 4.

Čiastková kompetencia 3: Posúdiť význam boja proti korupcii, ochrany proti praniu špinavých peňazí a ochrany finančných záujmov EÚ

S očakávaniami, že je žiak:

- Na nižšom stupni gymnázia s osemročným štúdiom (príma až kvarta) schopný: Vymedziť korupciu ako porušenie zákona (trestný čin). Vysvetliť pojem pranie špinavých peňazí. Uviesť príklady podvodov súvisiacich so zneužívaním verejných zdrojov.

- Na vyššom stupni gymnázia s osemročným štúdiom (kvinta až oktáva) schopný: Identifikovať trestné činy, klasifikované ako korupcia (prijímanie úplatku, podplácanie, nepriama korupcia), ako podvody, týkajúce sa ochrany finančných záujmov EÚ a ako pranie špinavých peňazí. Opísať postup oznámenia korupcie. Vyhľadať na internete inštitúcie, ktoré sa zaoberajú korupciou, bojom proti korupcii, ochranou finančných záujmov EÚ a ochranou proti praniu špinavých peňazí. Rozlíšiť typy finančných podvodov (internetové, kartové, bankomatové).

Žiaci a medzi nimi prirodzene najmä chlapci majú blízko k športu. Tým, že je im vštepovaný princíp fair play, sa aj takýmto spôsobom podnecuje pozitívny vývin ich osobnosti. Na druhej strane sa však potrebujú aj dištancovať od nekalých praktík, ktoré sa aj v športe vyskytujú. O tom vypovedajú grafy, s ktorými sú žiaci na vyučovaní konfrontovaní:

Vhodnou je následne nasledujúca aktivita s názvom Korupcia:

Ciele aktivity

1. Pochopiť trestný čin korupcie.
2. Vedieť rozoznať jednotlivé trestné činy korupcie.
3. Poznať postup nahlasovania korupcie.

Priebeh aktivity: V úvodnej časti hodiny diskusia so žiakmi o tom, čo znamená pojem „korupcia“. Záujem o ich názor a o to, či sa s jej prejavmi už stretli. Potom výzva, aby vytvorili dvojice, a informácia, že budú riešiť úlohy s využitím Protikorupčného manuálu

Zobrazenie nasledovného zadania s úlohami na vypracovanie:

„Andrej trénuje treťoligové futbalové mužstvo STARS. Matej je funkcionárom konkurenčného klubu MUSTANGS. Obidva kluby majú hrať o pár dní spoločný zápas, ktorý

bude rozhodujúci pre klub MUSTANGS. Bud' vyhrajú a zostanú v súťaži, alebo prehrajú a zostúpia do nižšej ligy. Matej chce tejto situácii zabrániť aj za cenu nečestného konania. Preto navštívil Andreja a ponúkol mu 400 eur za to, že jeho mužstvo nechá vyhrať mužstvo MUSTANGS.

Úlohy:

1. Ktorý z dvoch mužov sa dopustil korupcie?
2. O aký trestný čin korupcie v zadaní ide?
3. Kde sa ohlasuje trestný čin korupcie?
4. Stručne popíšte postup ohlásenia trestného činu korupcie.

Žiaci sa stretli aj s online verziou Protikorupčného manuálu organizácie Transparency International Slovensko:

TRANSPARENCY INTERNATIONAL SLOVENSKO

PROTIKORUPČNÝ MANUÁL

Právna protikorupčná poradňa
Transparency International Slovensko

1. ČO JE TO KORUPCIA?

V tejto časti sa pokúsime vysvetliť, čo je vlastne korupcia, prečo existuje v spoločnosti, prečo je korupcia zlá a ktoré to sú trestné činy korupcie a súvisiace trestné činy. Taktiež tu uvádzame niekoľko prípadov odhalených a usvedčených trestných činov korupcie a štatistiku výskytu korupcie v slovenskej spoločnosti.

1.1 Korupcia všeobecne – príčiny a dôsledky

Korupcia je vážny spoločenský problém, ktorý je potrebné riešiť a ktorého riešenie si vyžaduje predovšetkým potrebný tlak občanov na politikov aj na ľudí vo verejnom sektore. Korupcia znamená priame alebo nepriame žiadanie, ponúkanie, poskytovanie či prijímanie úplatku alebo inej nenáležitej výhody, alebo jej príslub. Korupcia deformuje riadne vykonávanie povinností alebo správanie požadované od príjemcu úplatku.

Príčiny korupcie

Vznik korupcie súvisí so zlyhaním inštitúcií a ľudí. Korupcia je možná na jednej strane preto, lebo zákony a inštitúcie ju dostatočne netrestajú a na druhej strane preto, lebo ľudia ju podporujú, tolerujú a často sú úplne ľahostajní k jej prejavom. Existencia korupcie súvisí najmä so skutočnosťou, že na jednej strane stojí veľký prospech oproti relatívne nízkemu riziku, a preto čím je prospech z korupčného správania väčší, tým je vyššia aj motivácia korupčného konania. To platí aj v súvislosti so skutočnosťou, že miera odhalovania a potrestania korupčného správania je nízka.

Prečo je korupcia zlá?

- ohrozuje právny štát, demokraciu a ľudské práva,
- podkopáva dobrú vládu, slušnosť a sociálnu spravodlivosť,
- narúša hospodársku súťaž, bráni hospodárskemu rozvoju a ohrozuje stabilitu demokratických inštitúcií a morálne základy spoločnosti.

Právna protikorupčná poradňa
Transparency International Slovensko

OBSAH

OBSAH	1
ÚVOD.....	2
1. ČO JE TO KORUPCIA?	3
1.1 KORUPCIA VŠEOBECNE – PRÍČINY A DÔSLEDKY	3
1.2 JEDNOTLIVÉ TRESTNÉ ČINY KORUPCIE A SÚVISIACE TRESTNÉ ČINY	4
1.3 PŘÍKLADY ODHALENÝCH A USVEDČENÝCH TRESTNÝCH ČINOV KORUPCIE	8
1.4 ŠTATISTIKA VÝSKYTU KORUPCIE	9
2. AKO POSTUPOVAŤ V PRÍPADOCH KORUPCIE	12
2.1 KAM SA OBRÁTIŤ	12
<i>Polícia a prokuratúra:</i>	13
<i>Právna Protikorupčná poradňa:</i>	13
2.2 AKO SA POSTUPUJE?	14
<i>Ako podať trestné oznámenie?</i>	14
<i>Kontakty pre oznamovanie korupcie:</i>	15
<i>Čo nasleduje po podaní trestného oznámenia?</i>	16
<i>Čo ak prokurátor alebo polícia rozhodnú o nezačatí trestného stíhania?</i>	16
<i>Čo nasleduje po začatí trestného stíhania?</i>	17
<i>Vznesenie obvinenia:</i>	17
<i>Mám povinnosť svedčiť?</i>	18
3. MOŽNOSTI AKTÍVNEHO OBYČIANA.....	18
3.1 VYUŽITIE ZÁKONA O SLOBODNOM PRÍSTUPE K INFORMÁCIÁM	18

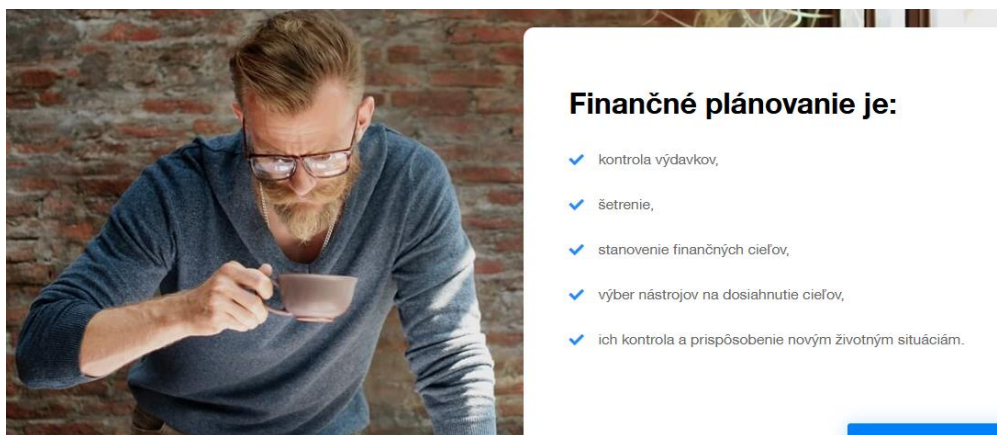
Čiastková kompetencia 4: Prijímať finančné rozhodnutia zvažovaním alternatív a dôsledkov.

S očakávaniami, že je žiak:

- Na nižšom stupni gymnázia s osemročným štúdiom (príma až kvarta) schopný:
Zoradiť osobné finančné ciele podľa ich priority. Zhodnotiť dôsledky finančného rozhodnutia. Stanoviť si kroky na dosiahnutie krátkodobých finančných cieľov

- Na vyššom stupni gymnázia s osemročným štúdiom (kvinta až oktáva) schopný:
Stanoviť si kroky na dosiahnutie krátko, stredne a dlhodobých finančných cieľov. Používať zodpovedné rozhodovanie pri strednodobých a dlhodobých cieľoch. Analyzovať vplyv inflácie na hodnotu peňazí. Uviesť príklady, ako dnes prijaté rozhodnutie môže ovplyvniť budúce príležitosti. Zhodnotiť vplyv daní, odvodov a poplatkov na finančné rozhodnutie klienta.

Žiaci gymnázia sú podľa ich pedagógov – členov Klubu finančnej gramotnosti často konfrontovaní s potrebou finančného plánovania a to na rôznych vyučovacích predmetoch. Predovšetkým ide o Náuku o spoločnosti, Etickú výchovu a Matematiku. Využívajúc medzipredmetové vzťahy sa žiaci stretávajú s početnými modelovými situáciami. Tie dopĺňajú ich zatiaľ nie veľmi bohatú skúsenostnú základňu.

Pedagógovia sa snažia u žiakov postupnými krokmi vybudovať presvedčenie, že realistické osobné finančné ciele je potrebné budovať s rozvahou a vyvarovať sa pritom rôznym chybám. Napríklad:

A aké sú najčastejšie chyby pri tvorbe plánov?

- Absencia cieľov v danom roku,
- chýbajúce prepojenie krátkodobých cieľov s dlhodobými cieľmi,
- nedostatočne naplánované kroky k dosiahnutiu cieľov,
- nedisciplinovanosť pri plnení krokov,
- nedostatočná kontrola na pravidelnej báze.

Zároveň sa žiakov pokúšajú priviesť k presvedčeniu, že najmä pri strednodobých a dlhodobých cieľoch je namieste obrátiť sa na profesionálneho finančného poradcu, pretože takýto krok môže viesť k naozaj úspešnému a uspokojivému manažmentu osobných financií ako to bolo aj v prípade nasledujúcej modelovej situácie:

STAV FINANCIÍ PO TROCH ROKOCH

Po vyše troch rokoch od prvého finančného plánu má klient dve deti a príjmy rodiny sú približne rovnaké. Výdavky na spotrebu narástli na 1 000 eur. Hypotéka rodinu stojí vďaka refinancovaniu úveru a nižším sadzbám 300 eur. Za tri roky sa klientovi podarilo vybudovať rezervu vo výške 4 500 eur a investície vo výške 10 000 eur. Napriek tomu, že pribudli dvaja členovia do domácnosti, rodina platí za poistenie približne rovnakú čiastku. Vďaka vyššej rezerve a investíciám nepotrebujú kryť krátkodobé výpadky príjmu, čím sa znížila cena poistného.

Piate a predposledné zasadnutie Klubu finančnej gramotnosti sa uskutočnilo dňa 24. 06. 2021. Jeho témou boli čiastkové kompetencie č. 5 a 6.

Čiastková kompetencia 5: Určiť rôzne spôsoby komunikácie o finančných záležitostiach
S očakávaniami, že je žiak:

- Na nižšom stupni gymnázia s osemročným štúdiom (príma až kvarta) schopný: Vysvetliť možnosti úniku dôležitých osobných informácií. Zhodnotiť dôsledky zneužitia osobných informácií. Vysvetliť, ako komunikácia o finančne významných záležitostiach môže pomôcť predchádzať konfliktom (finančná inštitúcia, klient).

- Na vyššom stupni gymnázia s osemročným štúdiom (kvinta až oktáva) schopný: Navrhnuť kroky, ktoré by obeť krádeže osobných údajov mala podniknúť na opätovné získanie osobnej bezpečnosti. Rozoznať osoby alebo subjekty, ktoré sú oprávnené získať osobné informácie. Uviesť príklady zmlúv medzi jednotlivcami a podnikateľskými (finančnými) subjektmi (presnejšie definovať – fyzická a právnická osoba) Identifikovať základné povinnosti zmluvných strán pri uzatváraní dohôd alebo obchodu. Uviesť príklady dôsledkov neznalosti zmluvy vrátane všeobecných obchodných podmienok a jej dodatkov.

Na hodinách informatiky je v rámci vyučovacieho procesu vytvorený priestor na to, aby si žiaci uvedomili riziká spojené s ich prítomnosťou v online priestore a pri práci s informačnými technológiami s osobitným zreteľom na ochranu osobných údajov. Dôležitým faktorom je prevencia a osvojenie si schopnosti rozpoznávať nebezpečné javy v kyber priestore. Do tejto

kategórie patrí napríklad vytváranie bezpečných hesiel, ich pravidelná obmena a celkovo rozumné spravovanie.

Už aj mladším žiakom je vstúpaná potreba komunikácie s finančnými inštitúciami počas celého trvania právneho vzťahu s nimi, obzvlášť však pri akýchkoľvek problémoch, napríklad pri dočasnej insolventnosti. Žiaci sú motivovaní k tomu, aby sa snažili riešenie konfliktu vždy konštruktívne usporiadať a to hľadaním východísk z nepríjemných situácií.

Náuka o spoločnosti žiakom ponúka možnosť získať prehľad o základoch obchodného práva. Členovia Klubu finančnej gramotnosti skonštatovali, že je naprieč spektrom predmetov ponúkajú najmä starším žiakom kontakt s touto problematikou predovšetkým modelovými situáciami a príkladmi z praxe. Uvádzame výňatok z učebného textu vysvetľujúci rozdiel medzi právnymi subjektmi:

Aký je rozdiel medzi fyzickou a právnickou osobou?

Definícia fyzickej a právnickej osoby nie je v legislatíve presne vymedzená.

Právnická osoba je, na rozdiel od fyzickej osoby, umelým subjektom vzniknutým podľa práva. Hlavný rozdiel medzi týmito dvoma subjektmi teda spočíva v tom, že kým **fyzická osoba ako človek sa narodí, právnická osoba musí byť zriadená**, spravidla písomnou zmluvou, prípadne zakladateľskou listinou a následne musí vzniknúť zápisom do registra.

Obidve, fyzická aj právnická osoba, **môžu na území SR podnikat'**, teda realizovať podnikateľskú činnosť. Avšak pre účely podnikania sú právnickými osobami obchodné spoločnosti (napr. s.r.o., akciová spoločnosť) či družstvo.

Čiastková kompetencia 6: Stručne zhrnúť hlavné princípy ochrany spotrebiteľov

S očakávaniami, že je žiak:

- Na nižšom stupni gymnázia s osemročným štúdiom (príma až kvarta) schopný:

Vyhľadať informácie o právach spotrebiteľov vrátane nároku na reklamáciu. Charakterizovať pojem finanční spotrebiteľia. Uviesť príklady klamlivých alebo zavádzajúcich obchodných praktík, ktoré zakazuje zákon o ochrane spotrebiteľov. Uviesť príklady falšovaných tovarov (fejkov)

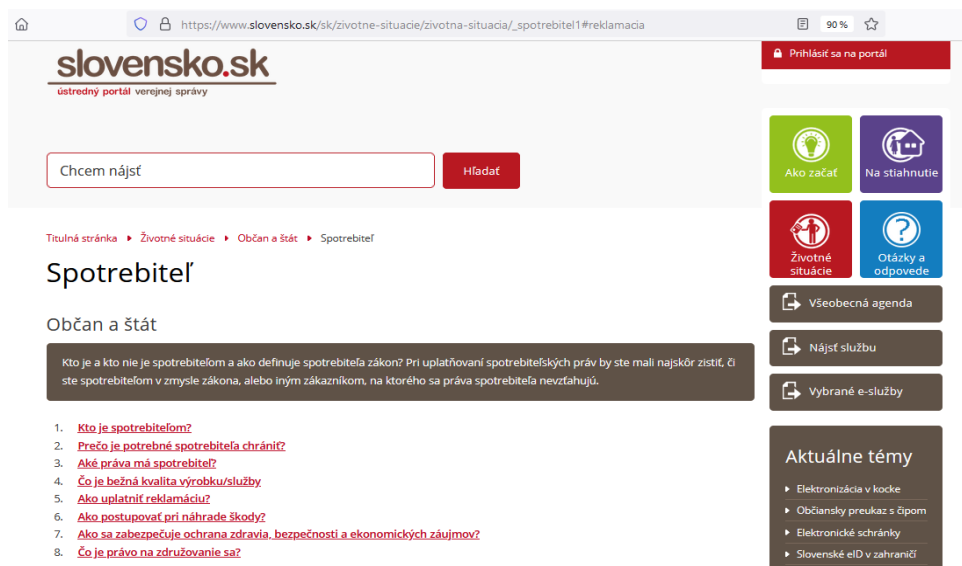
- Na vyššom stupni gymnázia s osemročným štúdiom (kvinta až oktáva) schopný:

Vysvetliť základné práva spotrebiteľov vrátane ich uplatnenia v praxi (modelové situácie). Preskúmať internetové a tlačové zdroje aktuálnych informácií, týkajúce sa práv spotrebiteľov. Vyhodnotiť cenové triky a klamlivé zavádzajúce ponuky, fejky. Identifikovať bežné typy spotrebiteľských podvodov, vrátane on-line podvodov.

Jednou z najfrekvencovanejších sociálnych rolí, do ktorých sa dostáva každý človek vrátane maloletých je rola spotrebiteľa. Preto sa aj v školskom vyučovaní prikladá mimoriadne veľký

význam tomu, aby boli žiaci v tejto problematike zorientovaní a aby čo najlepšie poznali svoje práva a povinnosti. Vysoká súčinnosť vyučujúcich z aspektu medzipredmetových vzťahov je realitou a predpokladom toho, aby si žiaci svoje práva dokázali asertívne uplatniť a aby sa nestali obeťami klamlivých alebo zavádzajúcich obchodných praktík.

Výber zdrojov informácií a inštitúcií na ktoré sa ako spotrebiteľia môžeme obrátiť, musí byť obozretný. So žiakmi preto napríklad často pracujeme, alebo ich odkazujeme na Ústredný portál verejnej správy, kde môže každý spotrebiteľ nájsť radu a pomoc v problémových situáciách.

V poradí druhé júnové a zároveň záverečné zasadnutie Klubu finančnej gramotnosti sa sústredilo na formuláciu odporúčaní na zapracovanie príkladov dobrej praxe podporujúcej FG do obsahu vzdelávania predmetov vyučovaných členmi Klubu pre ďalší školský rok.

Záver:

Téma finančnej gramotnosti v súčasnosti nemôže zostať nepovšimnutá nikým z občanov Slovenska. Vzdelávanie v tejto oblasti preto nie je len formálnou záležitosťou, ale nevyhnutnosťou pre úspešnú životnú cestu. O tom sa mnohí presvedčili a presvedčajú aj v období poznačenom pandemiou.

Klub finančnej gramotnosti bol príležitosťou pre pedagógov, vyučujúcich širokú škálu predmetov, aby si v rámci tohto fóra svoje špecifické vedomosti a zručnosti konfrontovali a obohacovali. Komplexnosť problematiky a jej výskyt v mnohých oblastiach života vyvolával vysoký záujem o ďalšie vzdelávanie sa v tomto smere, aby mohli byť učiteľia svojim žiakom čo najkvalitnejším vzorom.

Zhrnutie a odporúčania pre činnosť pedagogických zamestnancov:

Vlastné sebazdokonaľovanie ako aj vzájomná výmena praktických skúseností medzi pedagogickými zamestnancami vyučujúcimi jednotlivé predmety sú možnosťami, ako naďalej realizovať:

- úspešnú implementáciu tém finančnej gramotnosti do vyučovania
- zavádzanie inovatívnych metód, ktoré menia učenie na vysoko motivovanú činnosť
- napredovanie pri úspešnom plnení úloh projektu

11. Vypracoval (meno, priezvisko)	Mgr. Peter Albert
12. Dátum	02.07.2021
13. Podpis	
14. Schválil (meno, priezvisko)	PaedDr. Viera Dudáš
15. Dátum	08.07.2021
16. Podpis	